

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek.

List velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr. za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravništvu v stolnem farovžu. Deležniki tiskovnih družtev dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodava knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi ne sprejemajo. — Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr., in vsakokrat za kolek 30 kr.

Došlo je zastran volilcev in kako da je vsak glasoval vredništvu toliko dopisov, da se bo imenik dal sestaviti, ako dobimo poročil še iz onih krajev, odkodar jih še ni. Večjidel so to kraji, ki so slabo volili. — Še enkrat torej in poslednjokrat ponavljamo prošnjo, da se nam blagovoli poslati imenik z opazko, za koga da je vsak glasoval. Naj svet zve, kde da ima domovina zvestib sinov in kde odpadnikov!

Vredništvo.

Pravi prijatelji ljudstva v drž. zboru.

Zadnjič smo v političnem ogledu ob kratkem naznanili, da je vlada državnemu zboru že predložila postavo, vsled ktere se razpiše posojilo za 80 milijonov v srebru, narodna banka bi pa za toliko izdala bankovec, s katerimi se hoče pomagati trgovini in obrtniji, borzi in pa da se zgotovijo nektere železnice. — To je stvar, ki sega v mošnjo vseh, ki davke plačujejo. Vsako posojilo se namreč mora povrniti, in dokler ni povrnjeno, se morajo obresti alj činzi plačevati. Obresti pa pridejo na račun tistih, ki davke plačujejo. S pomnoženim papirnatim denarjem se množi tudi ažijo srebra in odlašča čas uravnanja vrednosti med papirjem in srebrom. Slednjič je še pomisliti, da se bo vsled te „državne pomoči“ zopet začel „švindeli“ na borzi; kajti borzni špekulant, ki sedé med ustavaki v državnem zboru, ter ima vsak zmed njih večji kup akcij kakor je letošnjega „Gospodarja“, ti ljudje že komaj čakajo trenotka, da drž. zbor postavo sklene, vsled ktere se da na akcije 70 procentov gotovine dobiti. Akcije, ki so zdaj skoro brez vse vrednosti, bodo namah zopet poskočile tem višje, ker postava sicer dovoljuje, na nje — po odbitih 30% — dati gotovine, nikjer pa ni rečeno, kako da se bo po-

pravila zguba, če zastavljene akcije mahoma zopet padejo.

Zvedenci pa tudi prerokujejo, da ne bo s to pripomočjo nič pomagano; kajti polom je ravno zarad tega prišel, ker niso akcije mnogih bank dejanske vrednosti imele, ampak le navidezno, sleparsko vrednost. Če torej tudi vsled „državne pomoči“ začasno na borzi poskočijo, ne morejo dolgo navidezne cene obdržati, in bodo zopet padle ter pride drug, še hujši polom, in namesto gotovine ostane v državni blagajnici papir propalih akcij, na katere se je denar bil posodil.

iz vsega je tedaj očitno, da je posojilo borznim akcijam v pomoč nevarno, ob enem pa tudi škodljivo, ker gladi pot novim borznim sleparijam, in slednjič prav nepotrebno, ker ogromna večina tistih, ki davke plačujejo, ne igra z borznimi akcijami, nima ne deleža ne koristi iz dunajskih bank.

Ti resni premislili napotili so poslance naše pravne stranke, *) da so v imenu ljudstva in njegovih koristi povzdignili glas in predložili državnemu zboru predlog, da se naj — preden se od vlade namenjenih 80 milijonov posojila dovoli — izbere poseben odbor 15 udov iz vse zbornice, ki naj na tanko pozveduje vzroke, iz katerih prav za prav izvira denarstveni in narodno-gospo-

*) Imena teh ljudskih prijateljev so: Lienbacher (Solnograd), grof Hohenwart (Kranjsko), Petrino (Bukovina), grof Barbo (Kranjsko), Karlon (nem. Štajersko), Greuter (Tirolsko), Fischer (gornje-Avstrijsko), dr. Graf (Tirolsko), di Pauli (Tirolsko), Hormuzaki (Bukovina), grof Brandis (gornje-Avstrijsko), žl. Sternbach (Tirolsko), Schrems (gornje-Avstrijsko), Harrant (dolenje-Avstrijsko), dr. Valusi (Goriško), dr. Vitezič (Istrijansko), Weinhandel (nem. Štajersko), Jungbauer (nem. Pemsko), Zeilberger (gornje-Avstrijsko), Giovanelli (Tirolsko), Bärnfeind (nem. Štajersko), Gudenus (nem. Štajersko), Weiss-Starkenfels (gornje-Avstrijsko), Rainer (nem. Štajersko), Neumayer (Solnograško), M. Herman (slov. Štajersko).

darski polom, ter še le potem nasvetuje pomočke, kako v okom priti hudim nasledkom in zabraniti v prihodnje enake vzroke. — To je edino pametno in ljudstvu na korist, ne pa na vrat na nos dovoljevati in borzi v žrelo metati milijone iz ljudskega žepa.

In kako se vede nam nasprotna nemškutar-ska stranka, na kateri sta Seidl in Brandstätter? Ona ima pod vodstvom dra. Herbsta v odboru, ki pretresuje postavo gledé 80 milijonov, večino, in glej, že v prvi odborovi seji sprejela je predlog, da se glasuje za državno pomoč! Edini grof Hohenwart je v odboru nasprotno glasoval. Brestel, nekdanji finančni minister, je samo proti temu bil, da se borzi na noge pomaga, češ, da po njegovi misli ni pomočka, ki bi zamogel odstraniti borzino denarno stisko, da se k večjemu le pomagati da trgovini in obrtniji — po naših mislih pa po drugem potu, ne po novem državnem posojilu. Dr. Herbst, duša ustavakov in mešetar sedanje vlade, je pa v odboru naravnoč rekel, da sicer navadno za take denarne stiske državna pomoč ni, da jo pa zdaj vendar zagovarja, ker si tu lastna moč ne more pomagati. — Tako se je potem odbor z vsemi — proti nemu glasu — za državno pomoč izrekel, in menda bo tudi nemško-ustavaška večina zbornice za to glasovala in s tem — nov davek državljanom na glavo nakopala!

In tako gre že 12 let sem. Po umetni volilni postavi imajo nemški liberalci večino; ta večina je kriva premnogih nepotrebnih davščin, je zakrivila denarni polom, ker je s slepar-skimi akcijami politiko delala in svoje privržence odškodovala, — zdaj jo pa še slovenski nemškutarji pri volitvah podpirajo, ter pošiljajo v državni zbor Seidlna, Brandstätterja, (skoro so še Schniderschitza zadeli!) Schafferja, Suppana itd.! — Nespametnim Slovencem, ki take ljudi volijo, pač že veljajo besede: „Kogar Bog pogubiti hoče, ga — zaslepi“.

Cerkvene zadeve.

Družba duhovnikov v medsebojno pomoč.

C. kr. namestnija je potrdila z odlokom od dne 6. t. m. pravila „družbe duhovnikov Lavantinske škofije v medsebojno pomoč“, kakor so se zadnje spomlad vsem duhovnikom na ogled poslala.

Oglasilo se je dosihmal blizo 280 deležnikov, do katerih se ravnokar vabila k občnemu zboru razpošiljajo, ki se bode obhajal 27. t. m. ob 10. uri predpoldne v kn.-škof. pisarnici, in pri katerem se bode volil društveni odbor, da se bode zamoglo nemudoma društveno delovanje začeti. Vplačane ustanovnine je že dosihmal blizo 700 fl.

Gospodarske stvari.

Kako se je rabota in desetina odpravila?

(Konec.)

Nadaljujmo, kako se je z zemsko odvezo dalje godilo. Sklep, kterega je 31. avgusta 1848 državni zbor zavoljo te reči storil, potrdil je kmalu potem cesar Ferdinand z najvišim patentom od 7. sept. 1848.

Ta 7. sept. 1848 je tedaj imenitni god za vse kmetstvo avstrijskega cesarstva, pa ne morebiti v tem pomenu, kakoršnega mu dajejo Nemci in nemčurji, ki hočejo iz tega dne cekine za svojo nemčurijo kovati, in ki so letos, ko je 25letni god te odveze bil, samo Kudliča slavili, na premilostljivega cesarja Ferdinanda pa čisto pozabili, ampak zato je dan 7. septembra 1848 tako imeniten, ker je kmet prost, svoboden, rešen tuje tlake, samolasten gospodar svojega posestva postal. Zares zlate besede je cesar izustil v tem patentu, ki obsega ednajst točk (pункtov), v kterih je povedano, kako se ima „odveza“ izvršiti. Posebno lepo in jasno se glasite prva in druga točka: „Podložnost in zaveza med gruntnimi gosposkami in podložnimi ste z vsemi postavami, ki to zavezo zadevajo, nehale.“ — „Grunt ali zemljišče je vseh dolžnosti odvezano; vsi razložki med gosposkimi in kmečkimi zemljišči imajo nehati.“

Ta cesarski, nepreklicani in nepreklicni patent je potem gosposka 15. sept. 1848 še v posebnem „razglasu na ljudstvo po deželi“ razglasila in med ljudi bolj razširila, da bi vsak na lastne oči vidil, da je to resnica, kar je cesar obečal, in da bi se sleparjem in šuntarjem usta zamašila. Kajti hudobni ljudje, kterim za drugo ni kakor za nemir, in ki imajo veselje, če koga črez nos obrijejo, so ljudi šuntali in jim rekali, da to vse ni res itd. Temu je gosposka s tem nasproti delala, da je cesarsko besedo in novo postavo kolikor le mogoče razširjala in razglašala.

In prav je imela. Še zdaj naši nasprotniki — nemškutarji in liberalni Slovenci — nevedne ljudi s tlako in desetino plašijo proti konservativnim kandidatom. Človek, ki to bere in čuje, pa sam o tem skušnje nima, ne moro skoro verjeti, da se še zdaj, 25 let po tem patentu, in ko se je že toliko milijonov ljudi čisto do krajcarja odkupilo, morejo ljudi najti, ki kaj takega verjamejo! Vselej, kader so volitve, prikažejo se taki sleparji. Kmetje! spametujte se enkrat in pokažite takim ljudem, ki vas dražijo in za norce imajo, ravni pot!

Da pa bodo trdoglavi ljudje v odvezo bolj verovali, naj jim povemo, da cesar Ferdinand, čeravno je iz Dunaja bil moral v Olomuc zbežati, svojih besed nikdar ni preklical, ampak v posebnem pismu iz Olomuca 15. okt. 1848 te-le imenitne besede svojim narodom pisal: „Kmetje

mojega cesarstva! Zaupajte svojemu cesarju, kakor Vaš cesar zaupa Vam! Odrešenje, katero je že dana Vam postava zastran poprejšnjih gruntnih dolžnosti, kakor: tlake (robote), desetine itd. obljubila, Vam je zagotovljeno, in ponavljam Vam zastran tega zopet svojo cesarsko besedo. Moja trdna volja je, Vam to rešenje varovati... In če se ljudje najdejo, kateri skušajo besedo Vašega cesarja Vam počrniti, verjemite Mi, da so izdajavci Moje in Vaše sreče!“

To so cesarske besede milostljivega še živega Ferdinanda I. —

Ko pa je slabotni cesar Ferdinand 2. decembra 1848 (letos bode tedaj ravno 25 let tega vladarstvo svojemu sinovcu, sedanjemu cesarju prepustil, potrdil je ta v posebnem patentu 2. decembra 1848 iz Olomuca, da bo vse „od Ferdinanda zagotovljene svobode in ustavne pravice zvesto varoval“. In res se oni patent Ferdinandov do zdaj ni samó ne preklical, ampak odkupljenje zemljišč se je ravno pod sedanjim cesarjem izvršilo, tako da je nepreklicno postalo ne samo zavoljo tega, ker je izvršena postava, ampak tudi, ker bi je preklicati ne bilo mogoče.

To je kratka, pa resnična zgodovina zemске odveze. Iz nje lahko sprevidi vsak, ki ni slep in gluh, da se s povrnitvijo prejšnjih časov morejo samo mali otroci in stare babe — nikakor pa ne pametni možje strašiti. Kedar pa Vas zopet nemčurji in liberalni Slovenci šuntat pridejo, veste zdaj, kaj da jim imate povedati.

Je li boljše dvakrat alj pa trikrat na dan krave molsti? Pri tem vprašanji se naj pred vsem na skušnje gleda, alj je namreč mleko boljše alj pa slabeje, če delj alj manj časa v vimenu ostane. Skušnje so pa dopričale, da je jutranje mleko, ki se je po 9 ur v vimenu zbiralo, najbolj vodenó ter ima v sebi najmanj zmetka; popoldansko mleko, ki je le kakih 8 ur v vimenu, pa ima že več zmetka in menj vodenih delov; večerno pa, ki je menj časa v vimenu, presega v dobroti prvo in drugo. — Skušnje so dopričale, da gre od dvakrat na dan molzenega mleka 13 bokalov (pintov) na 1 funt surovega masla (butra), od trikrat pomolzenega pa le 10 bokalov.

Trikrat pomolzeno mleko torej ima več mastnih delov v sebi kakor pa dvakrat pomolzeno, pri trikratnem molzenji se tudi več mleka dobi, torej je svetovati, da se trikrat na dan molze. — To le tam mogoče ni, kjer se živina dalječ na pašo goni, torej le v jutro in na večer pomolsti zamore.

Tudi po zimi, ko paše ni in krave le suhe klaje dobivajo, se naj trikrat molze. Kdor misli, da bi trikratno moljenje napčno bilo, češ, da suha klaja toliko mlečnatih delov nima kakor pa črstva alj frišna, se moti; kajti prav večkratno moljenje

pospešuje pritekanje mleka in povrača nekoliko, kar suhi klaji mlečnega menjka.

Eden uzrokov, zakaj da v poletnem času svinje tako rade zbolijo, je tudi ta, da se kuhinjske pomije in druge stvari skišejo, kar ni dobro. Temu se v okom pride in svinjam zdrava hrana obvarje, ako se vse to prekuha. Dobro je tudi, ako se svinjski klaji vsak dan primeša 1 navadna alj 2 majhni žlički pepelnate soli (soda), kar je za to posebno dobro, ker želodec po tem ložje in boljše hrano prebavlja.

Kako repo čez zimo spraviti, da ne zmrzne in ne zegnije. Vsak gospodar ve, kako imenitna da je po zimi repna hrana za živino. Kako jo tedaj shraniti, da zdrava in črstva ostane? Kdor ima prostorno zidanico, temu je lahko; pa le malokdo ima v zidnici dovolj prostora, da se repa razgrebe in hrani. V nadzemeljskih prostorih je pa tudi ni varno hraniti, ker se ne more v njih zračna prememba odstraniti; po zimi zmrzuje, ko pa nastopi južno vreme, repa zgnije.

Najboljše je repo blizo hiše na suhem kraju v kôpah shraniti. J a m e skopati za repo ne kaže prav, ker pride lahko voda do nje, če je jesen deževna, alj pa po rani zmrzlini zopet južnato vreme nastopi. — Boljše kakor v jamah je repo kar na površji zemlje — podolgovato kakor greben — nasuti in z zemljo 1 do 2 čevlja na debelo pokriti. Da zemlje pridobiš, izkopaj okoli repne kôpe graben, kar je še zato posebno dobro, ker se tukaj mokrôta steka, repa pa lepo na suhem ostane. Če je vreme ugodno, naj ostane nekaj časa repa neogrjnena, da se izhlapi. Jemlje se potem pri konci kôpe, ter se vsakokrat luknja s prstjo zopet dobro zadela. („St. Ldbte.“)

Dopisi.

Maribor dne 17. novembra. Da želji „Slov. Gospodarja“ vstrežem ter zastran poslednjih volitev za državni zbor iz tega kraja poročam, sem nekaj gradiva iz Maribora v Ruše potovaje nabral.

Slavne Ruše so nekđaj slovele zavoljo svoje národnosti in značajnosti, pa zdaj je vse drugače, kar nimajo več Grizolda in njemu enako mislečih narodnjakov. Je še sicer narodnih mož, pa so preveč raztreseni, in ni človeka, ki bi jih združil in k pravemu delovanju osrčil. V Rušah zdaj dva rogata liberalca in nemškutarja zvonec nosita; oba sta tujca, eden prebiva pri železnici, in dasi niti volilne pravice nima, se vendar v vse srenjske in šolske zadeve meša; drugi pa je nekaj let tukaj trgovec, in si je z denarjem slovenskih žuljev nekaj opomogel, v zahvalo pa zdaj domačine zatira. Pri zadnjih volitvah sta ta dva nepopisljivo rogovilila in pritiskala, in kljubu vsemu temu bi saj eden konservativen volilni mož bil izvoljen, ko nebi politični komisar protipostavno

ravnal. Po prvi volitvi še je kake pol ure čakal, da je zamogel g. Jakóp dva svojih privržencev pripeljati, ki sta za njega glasovala, vrh tega sta liberalna volilca sebi glase dala, in tako sta prišla na površje, kar sicer ni zoper postavlo, pa je vendar grdo in smrdi po čudni ošabnosti. Tako sta bila izvoljena g. Praprotnik, posestnik, in g. Jakóp, trgovec in gospodar „hude luknje“, ki sta oba Seidlna volila.

Na bistri Lobnici, domovini pokojnega Grizolda in čislanih Glaserjev, ki so pred nekaj časom še vsi vedno za pravično stran stali, sta bila izvoljena g. Pavel Glaser in g. Harič. Prvi je zavoljo steze, ki je letos iz Selnice čez Ruški brod na naše stroške bila napravljena, za kamškega straha glasoval, in drugi se mu je pridružil. Mnogo posestnikov pa se volitve ni vdeležilo, ker je bila ravno sobota, ter so se v Maribor podali na sejem.

Za Log je bil izvoljen steklar g. Prosenjak in posestnik g. Robnik (Lipovnik); oba nemčurja sta glasovala za Seidlna.

V Ruški Bistrici je bil izvoljen g. Matija Lorbek, po domače Rapé, srenjski predstojnik na Bezeni, o katerem se pravi, da je dobra kršanska duša, pa je vendar le na vse prigovarjanje narodnih volilcev trdovratno nevernemu liberalcu svoj glas dal, češ, da je Seidl za blaženo nemško „špraho vnet“. — Tako tedaj slavne Ruše niti enega narodnega volilnega moža niso zmogle! Skoda za Ruše, da jih pači ta madež!

Kar Lemba h zadeva, se je govorilo, da bodo saj tri konservativni možje voljeni, pa žalibože, tudi tukaj je spodletelo. V Bergenthalu in Hrastji so skoro sami vincarji; mala pešica posestnikov se pa da svojemu srenjskemu predstojniku, gorečemu prijatelju Seidlna, v kozji rog vgnati, in tako sta bila izvoljena g. Jož. Lešnik (Šimandl), posestnik v Hrastji, in g. Jur. Lešnik (Svejnec), srenjski predstojnik, ki sta seveda za sovražnika kat. cerkve in našega naroda svoj glas oddala.

Na Pekrih in v Lembaški Bistrici bi zmagali narodnjaki, ko nebi nekteri Pekerčani zamenarili volit priti. Na Bistrici pa je predstojnik postal figamož in je z enim odpadnikom svoj glas dal očitnemu liberalcu g. J. Tuschu, mlinarju na Bistrici. Na obeh krajih je sicer potrebna bila ožja volitev, pa pri tej je nasprotna stranka zmagala. Za Pekre je bil izvoljen g. Anton Rotner, po domače Guze, krčmar, kterega so njegovi tovarši volili ne iz prepričanja, da bo kaj koristnega za občni blagor storil, ampak iz kosmate sebičnosti, da bi kaj piti dobili. „Pje! zdaj boš pač za vino dal“, mu je neki volilec koj po volitvi rekel. — Sram bodi volilce, kterim je lastna čast in blagor domovine za denar ali za kupico vina na prodaj! — Na Bistrici je bil izvoljen g. J. Tusch pri ožji volitvi. Vendar se mora omeniti, da so lazniški posestniki možato stali za svojega volilnega moža, ki bi bil glasoval za g. Pajka. Slava jim! Propali

so le, ker skupaj volijo z Bistrico. Rotner in Tusch sta glasovala za Seidlna.

V Lembaški srenji se je, kakor vselej, tudi zdaj volilo narodno; volilni mož je bil g. Jan. Jauk (Tancer), kteri je trdno stal, ter še na volišču enega volilnega moža pridobil za pravično reč, ki sicer ni bil iz njegove domače fare, ker pri teh je bila vsaka beseda bob v steno, ampak je bil iz sosedne fare. Slava mu! Da se v tej srenji vsigdar mirno in soglasno voli, je pripisati pošteni rodbini Robičev, ki zavoljo svoje značajnosti in poštenosti dalje okoli slovijo.

Ker se ravno zdaj vršijo volitve za srenjski zastop, še moram nekaj omeniti. Kakor je znano, vlada po uradnih povsod nemštvo, in tudi srenjska predstojništva tičijo do ušes v blaženi nemškutariji; morajo pa tudi to svojo zaslepljenost drago plačevati. Zavolj najmenjšega spisa mora predstojnik teči h kakemu pisarju, da mu par besedic za dragi denar napiše. Ko bi srenje slovenski uradovale, nebi trebalo za oklice, zapisnike in druge malenkosti drago plačevati, lehkó bi si jih same prepisale. Odtod pa pride, da srenjske naklade vedno bolj rasejo, ker mnogi srenjski predstojniki za pisarije veliko denarja po nepotrebnem potratijo. Mora se tedaj po pravici reči, da je nemški jezik za Slovence „drag“ jezik, zato pa ženejo nemčurji in nemškutarji na to, da naj vedno vse nemško bo, ker si pri tem obilno zaslužijo; ubogi Slovenec pa plačuj in ostani hlapec tujčevi peti. Dalo bi se kaj prihraniti in izostalo bi mnogo nepotrebnih potov in prepirov, da bi se povsod v umljivem narodnem jeziku, kakor to ravnopravnost tirja, uradovalo. Zato bo zdaj pri srenjskih volitvah treba na to gledati, da se povsod izvolijo pošteni, pravicoljubni in značajni kršanski odborniki in predstojniki. Bog daj srečo!

Iz Savinske doline 16. list. Kaj bo? Davki in hudodelstva se vedno množijo. Dué 13. t. m. ponoči so v Brašlovčih pri g. Klajnu tatovi svinjče pred svinjakom zaklali in odnesli. — Teden popred je 12 žandarjev z veliko množico kmetov Oljsko goro in vse tamošnje kôte preiskalo, pa niso nič našli; govorilo se je namreč, da se tam več ušlih hudodelnikov potika. Pa kaj pomaga, če jih prav dobijo, ko vhaajajo zaporedoma, in če tudi kazni dostojijo, se vendar nič ne poboljšajo, kar mnogi in tudi sledeči primerljeji kažejo. Po naključbi se je kmetu B. primerilo, da se je enemu, ki je zavoljo hudodelstva uboja več let zaprt bil, zameril; zdaj se mu hudobnež grozi in pravi: „Ako se ne odkupi, mu bom, kakor hitro vkup prideva, na čelu pušal.“ Kmetič se ga je bal in mu rajše vina kupil in zahtevani denar, 1 gld., odrajtal, kakor da bi ga bil gospôski ovadil. (Alj ni poštenih sosedov, ki bi bili enoglasno pri sodnji spričali, da se je hudobnež tako grozil? Zakaj se trpi takóšen človek v soseski? Vredn.)

O drugem, tukaj sploh znanem tatu se pripoveduje (kar pa ne vém, če je popolnoma resnično), da mu neki premožen posestnik **letnino** odrajtuje za to, da mu ničesar ne ukrade, in s tem se tudi drugi braniti morajo. Zopet drugega, na letih celó mladega hudobneža poznam, da je že ednajstkrat bil kaznovan in večkrat zavolj hudodelstva, pa vendar pravi, da ko pride iz ječe, nič boljši ne bo.

Tako je zdaj: le poštene, zveste in čednostne ljudi zatirajo in preganjajo, hudobnežem pa so vrata na široko odprta. Kaj ne, liberalci, da je to — napredek? Če bo pa tako šlo naprej, bomo skoro Turke prekosili. To so nasledki „svobode“ in „omike“ brez vere in brez božjega strahu!

Kmetič.

Od sv. Križa pri Ljutomeru. Žalostni glas se je razlegal po naši okolici dné 12. listopada, ko se je zazvedilo, da nam je nemila smrt vzela nenadoma gospoda dra. A. Klemenčiča. Kdo bi zamogel popisati žalost domoljubnega občutka pri tej zgubi! Utrnola se nam je zvezda na narodnem nebu — tako smo vzdihovali, ko je prišel nenadni glas o smrti nepozabljivega nam g. dra. Klemenčiča. Drugi den, 13. listopada smo rajnega na žalostno gomilo spremili, in tukaj se je vidilo, kako da je ljudstvo pokojnika spoštovalo; ljudi se je vse trlo, žalost bila je splošna. Spremilo je ljubega prijatelja in soseda nad 20 duhovnov in mnogobrojna množica domoljubov k slednjemu počitku.

Naj počiva v miru blaga duša; mi pa ne pozabimo častnega spominka pokojnemu postaviti. Vsak domoljub bo rad kaj malega daroval za spominek, ki bode našim potomcem kazal mesto, kder počiva eden najvrljših rodoljubov. To je želja Križevčanov.

Iz Št. Lenarta nad Laškim. (Odgovor dopisu v „Gospodarju“ 6. nov. 1873, št. 45.) Oča Gašp. Lapornik kmet na Lokah! povejte nam:

1. Ktere nedelje igral je naš organist medigrine poskakalice? Ali Vam jih ne bi zapisal nekoliko Vaš tajnik? Prinesite jih, da slišimo in da z nami vred se prepričate, so li res poskakalice bile? Kolikor zamorem in smem pri sv. meši orgle slušati, okroglih med sv. opravilcem pri nas slišal nisem! Kolikor vem, jih — hvala Bogu — organist naš tudi ne zna mnogo.

2. Ako je bilo po Vašem „toliko okroglih v veži božjej“ pri nas, je bila ta spodtika pobožnim že več nedelj sem; zakaj ste pa molčali Vi in „obilo število vaših sofaranov“, ko ste videli, da pobožni kristjani se spodtikajo? K grehu molčati je tudi greh! Pritožili bi se bili tem ložje, ker dobro veste, da smo ostri zoper vsaktero pohujšanje pri in v cerkvi; ne trpimo ga tudi na koro ne!

3. Organist naš je rekel, da nič veselejših mediger ne igra, kot Laški alj Celjski organist. Prijatlom komedij in krčem za ljubo ne igra naš

orglavec okroglih, da si jih tudi zna! Vesela medigra pa nije že „poskakalice“, marveč je prav taka po cerkvenem duhu, kakor so med žalostnimi tudi vesele pesni svete cerkve. — Kdor je nekdanjega mojstra na orglah, gosp. Kepelna, v Celji alj v Petrovčah poslušal, nam bo pritrdil, da vesela, svečanosti primerna medigra pobožnost močno pospešuje.

Kdo je tedaj slišal tiste medigrine „poskakalice“ pri sv. Lenartu? Domišljija nekterih! In katerih? Od nekdej imeli smo cerkv. strežaja (mežnarja), ki je bil tudi organist. Pred par leti, ko smo dobili šolo ter učitelja, začeli so nekteri farani pritiskati, da naj mežnarja kot organista odstavimo, ter učitelja postavimo za organista, in da učitelj dobiva bernjo, za katero je mežnar od nekdej mežnaril in orglal. Lehko smo torej zdaj spoznali, od kod da piha burna sapa zoper mežnarja organista! Ako ste kmeti soper kmete, morajo se pač Vaš župnik poskušati za kmete! Slušajte oča Gašpar! Ako za organista postavimo učitelja, ki po državni postavi ne sme biti cerkveni strežaj, učitelja, ki hoče za orglanje mežnarjevo dozdažno plačo, potem bi za mežnarja bilo treba zopet novega davka. In pred tem novim davkom kmete branimo in jih še braniti hočemo. „Kmet in posestnik“! Vam li to ni ljubo? Da pa to Vašemu tajniku ljubo ni, tega nam ni bilo treba iz Lok skoz Maribor v šent Lenart sporočati, to vsi dobro vemo.

Slednjič prejmita od „postaranega zagovornika“ še to le: Varujta — spoštovajé svoje predpostavljene — varujta poskakalice svoje ljudi; orgelnih pri nas Vama bati se ni!

Cerkveno predstojništvo pri sv. Lenartu nad Laškim 10. nov. 1873.

Za poduk in kratek čas.

Poberki iz liberalnega „Tednika.“

Slovenski „Ted.“ pripoveduje v števil. 20. od dné 14. nov., da je neka deklica na Kranjskem „zarad prenapetih predig o peklju in hudiču znorela, in da ima „fikso idejo“, (to se pravi, da vedno na to misli in ljudem pripoveduje), da mora večno „frdamana“ biti“. — Čuden tič — ta „Tednik“, alj prav za prav tisti, ki je te bedarije pisal. Drzne se namreč soditi o predigah, da so bile „prenapete“, katerih pa gotovo slišal ni, kakor tudi ne ve povedati, kde da so bile te „prenapete predige“. — Zanimivo bi tudi bilo vedeti, kaj da „Tednikov“ patron o peklju in hudiču veruje in zna, ker si upa sodbo izreči, da se je „prenapeto“ o teh rečeh govorilo. In ker dušoslovni „Tednik“ na prvi mah povedati ve uzrok, zakaj da je deklica znorela, naj pové, zakaj da je v norišnicah toliko znorelih sirot obojega spola, največ gosposkega alj purgarskega stanú, in med njimi

mного protestantov, katerim še pastor o peklu in h— govoriti ne sme. Povej nam pregledovalec norecev, kaj je krivo, da se dan denešnji toliko samomorov godi? Kot liberalec moraš tudi ti trditi, da je, kdor se sam umori, znorel bil; povej torej, zakaj jih posebno po večjih mestih vsak mesec toliko znori in se jih umori? 18. t. m. se je v Mariboru pred pokopališčem ustrelil mesar Longman. Ker je še živel, so poslali po duhovnika; mesar pa takrat o spovedi in pokori ni hotel nič slišati, marveč reče prav po mesarsko: „Ne trudite se, gospod! Jaz odpustim Bogu vse, on pa naj meni odpusti, pa bo!“*) No, „Tedn.“, povej, al je ta „norec“ v predigah kaj takega slišal? Nihče ne ve, da bi bil pridno k predigam hodil, v Mariboru se tudi nikakor „prenapeto“ ne pridigal, in vendar je mesar L. „znorel“ in v smrtni blodnji po svoji „fiks-ideji“ o Bogu neumno govoril, kakor govori ono Kranjsko dekle. — Iz sočutja do tebe, ljubi „Tednik“, za kterege ni vsak teden vernih duš dan, da bi mogel šteti Očenaše, katerih se za groš premalo moli, kateri tudi ne dobiš vsak teden masla, da bi mahnil po „prenapetih predigah“, iz sočutja ti svetujemo, da jo drugače sukaš, če hočeš kmete v liberalno vero spreobrniti. Zdravo misleči kmet pri takih čenčarijah brž čuti, da so to bôse, in lahko te vrže v peč. —

„Tednik“ je pa tudi lažnjivec, ako mu le v mavho sodi laž. V 18. števil. od dne 31. okt. poroča „T.“, da je Paški g. kaplan pred volitvami — volitveno predigo imel in med drugim rekel: „Kdor voli dra. Vošnjaka in ne Kosarja, stori smrten greh, kateri mu ne bo odpuščen ne na tem, ne na onem svetu.“ Č. g. kaplan nam pa piše, da je vse od konca do kraja debela laž ter pozivlje za priče vse poslušalce, da ni o volitvah s predižnice nikdar besede spregovoril. — Vidi se torej, da „Tednikovi“ dopisuni k predigam ne hodijo, pa jih vendar sram ni, predigarje obrekovati.

Častno mesto za narodne volilce kmečkega stanú.

14. Juri Mlaker, župan v Hošnici Laponske fare, po svojem značaju dika slov. županov v celem Slovenobistriškem okraji. Kakor vselej popred se je tudi pri poslednji volitvi možato obnašal. „Kamškega straha“ hlapci mu hočejo pri „Elefantu“ po vsej sili nemčursko krpo (kokardo) natakniti. Ko se jim drugače ubraniti ne more, jim obrne hrbet, rekoč: „Tú gori le jih našijte, kolikor se vam poljubi.“ — Jemu se je zahvaliti, da sta še dva: L. Rak in V. Potisek za g. prof. Pajka glasovala.

15. 16. Val. Brinovec (Gorogranec) in Bl. Grobelnik (Mazil), iz Gotovelj pri Žaveu. Kljub silni agitaciji v Celji sta oba krepko stala

za kandidata „pravne“ stranke in še druge volilce pridobila in obranila stranki.

17. 18. Jan. Gert, posestnik in gostilničar, Tom. Krajnc, posestnik v Frajhamski fari. Slavna Frajhamska fara je sploh gledé narodnega duha in drugih lepih prednosti kakor prijazen vrt sredi nemškutarske puščave, ki se širi od Maribora doli ob vzhodnem pobožji Pohorja. Vseh 7 volilcev je volilo pošteno našega kandidata, omenjena dva moža sta pa na vso moč skušala pridobiti omahljivce in — nevedneže po Dravskem polju za pravično stvar. Marsiktera šleva jima je obljubila glasovati s Framčani, jima segla v roko, pri volitvi jih je pa „Kamški“ veter popihal v nasprotni tabor.

19. Mart. Lapornik, obč. svetovalec, veliki posestnik in kmet v šentlenarški fari, v občini Jurjev kloster. Še mlad mož, pa čvrstega značaja in bistre glave, je stal kot skala za našega kandidata v Celji in ga dvakrat volil.

20. Jož. Lesjak, obč. odbornik, kmet in posestnik na Blatnem vrhu občine Jurjev kloster, je obkrat stanovitno glasoval za našega kandidata. Pri volitvi volilnih mož 13. okt. je on s pomočjo domačega čast. g. župnika dobro in pametno agitiral, da so vendar 3 možje pravne stranke bili zvoljeni za volilce. Kdor zagrizenost nemčurjev v ti srenji pozna, bo vedel ceniti take možè, ki se upajo v boj zoper zaslepljenost in surovo strast.

Politični ogled.

Dne 2. dec. 1873 bode 25 let, kar so svitli cesar vladarstvo nastopili. Povsod se bô 25letnica s cerkvenimi in posvetnimi svečanostmi slavila. V teh letih je Avstrijo toliko nezgod zadelo, da zamoremo le Boga prositi, naj bi vladarju in nam doživeti dal, da se povrne mir in pravica med narode, da se zboljša žalostni stan narodnega gospodarstva, da neha boj zoper božje in cerkvene pravice, pravosodje se pa tako prenaredi, da bodo hudo delniki pravega strahú imeli!

Državni zbor poslancev ima adresu do cesarja v delu. Pri občnem razgovoru jih je več proti adresi govorilo. Med vsemi se je odlikoval g. Herman, ki je neusmiljeno liberalne ustave šibal. Ko dobimo stenografični zapisnik, bomo nja govor razglasili. Med govorniki naše stranke je bil vpisan tudi grof Hohenwart, ki je sicer kratko, alj jako pomenljivo izjavo oddal, da se namreč stranka po opravnem redu mora glasovanja vdeležiti, v adresni razgovor se pa ne spušča, ker bi se to lahko tako tolmačilo, da pripoznava direktno volitve, ki so deželam bistvene pravice prikrajšale.

Predložil se je državni proračun za l. 1874. Stroški so proračunjeni na 387,359.000 gld., za 2,570.000 gld. manj od letos. Minister povdarja, da se do konca meseca sept. t. l. ni čutil denarni

*) Drugi dan se je spovedal. Vred.

polom pri državni blagajnici, ter se nadja, da bodo tudi poslednje četrtletje davki redoma pritekali.

Ogersko ministerstvo se maja, če že ni padlo. Uzrok je obupljivo stanje finančno.

Razne stvari.

(*Pogumna občina.*) Piše se nam, da so se posestniki občine „na Bregu“ pri Ptujju že meseca julija t. l. obrnili do presvitl. cesarja s prošnjo, da bi se jim zaradi preslabe letine dača saj nekoliko polajšala. Prošnja je pisana v slovenskem jeziku. Kakor smo iz zanesljivih virov zvedeli, so svitli cesar prošnjo finančnemu ministerstvu izročili in ministerstvo jo je posredno poslalo Mariborski okrajni fin. direkciji, da jo spodobni reši. — Ker se podpisani pritožujejo tudi o nekem prav čudnem sodnijskem slučaju, pričakuje se po pravici, da se pismo tudi dotičnim oblastnjam v preiskavo prepusti.

(*Kde je Seidl doma?*) Iz Laporja se nam naslednja, skoro neverjetna „storija“ piše: Po dokončanih volitvah volilnih mož v slov. Bistrici vpraša neki konjiški nemškutar pri g. A. nazoče kmete: „Koga bodo vaši volilni možje za poslanca volili?“ Odgovor: G. profesorja Pajka! — „Kaj še“ — odreže se nemčur — „Seid'lna morate voliti; on je kmetišk sin, pozna potrebe slov. kmeta, ume dobro vsako kmečko delo, ve, kde da nas kmete čevelj tišči. Le takih vojakov ne volite, kakor je g. Pajk!! Sabljo zna morebiti dobro sukati, druga pa nič!“ — „Kde pa je g. Seidl doma?“ ga nekdo vpraša. Zviti nemčur pa odgovori: „Na spodnji Polskavi!“ In vsi nazoči kmetje dajo besedo, da bodo delali za — Seidlna na spodnji Polskavi!! Če je to res, moramo reči, da se je tem kmetom popolnoma pamet vsušila, da pa ima „kamški strah“ več sreče kot pameti!

(*Delalsko društvo.*) Iz Celja se nam poroča: V nedeljo 16. t. m. je bil „pri volu“ vstanovni zbor delalskega društva za mesto in okolico. Prvosednik je razlagal v nemškem jeziku večjidel slovenskim delalcem namen in potrebo društva. Delalcem se naj dajo volilne pravice; naj se čas za delo skrajša, otroci v fabrikah k delu ne puščajo; naj se loči cerkev od države (se ve da; potem bo več zaslužka, bo naenkrat mesó, vino, pivo, tobak — vse, vse bo potem naenkrat boljši kup; tudi zime več ne bo, in — poslanci se bodo potem naenkrat odrekli 10 goldinarjev dnine, delalci pa — politikovanja. Vredn.); naj se vsi neposredni (!) davki odpravijo (kterih delalci itak ne plačujejo — vredn.). — Na to govori slovenski neki delalec od ljubljanskega del. društva in pravi med drugim to-le oslarijo: „Pred letom 1848. so delavci morali delati ino moliti (kdo jih je le k molitvi silil?) zdaj pa je treba delati in pa — misliti; le tako bode naš stan na

višjo stopnjo omike in izobraženosti se povzdignil.“ — Slednjič se je ustanovil odbor 6 možev. Društvo šteje 37 udov; čež mesec dni bode zopet zbor pri „Senici.“ — Tudi mi želimo delalcem političnih pravic, posebno pa — izobraženja v krščanskem duhu. Če pa društvo s tem začenja, da nad molitvijo burke brije, je za delavce največa nevarnost, da v takem društvu vero zgubé, človek brez vere je pa divja pošast, naj si ravno mnogo na teden zasluži. — Bilo je pred nekoliko leti v Celji katoliško delalsko društvo; pa zaspalo je, ker je menjkalo delalnih voditeljev!

(*Žalostna novica iz Ruš.*) V nedeljo 16. nov. se poda neki krojač s svojim pomagavcem večerko na svoje delo v Ruše, in je bil spotoma po tolovajsko napaden in ubit; pomagavec je na pol mrtev obležal. Tri razbojniksi so jih napali; kdo so bili, se še ne ve. —

(*Smodnik prav dober policaj!*) Nekemu kmetiču v Saleški dolini je nekdo drva kradel. Kaj storiti in kako se braniti, ker postave bolj tatove branijo, kakor pa posestnika? — Vzame smodnika, nabaše poleno kup drv in zamaže z blatom luknjo. — Že par dni potem je šel glas, da se je pri nekem sosedu peč razletela, vedó pa vsi, zakaj?

(*Liberalna kazen.*) Kozjanski srenjski zastop noče povrniti volileu Jož. Bachu potnih stroškov, ker je dvakrat v Brežicah glasoval za kandidata Kosarja. Ne zarad grošev, marveč zarad krivice se hoče pritožiti volilec pri deželnem odboru in ima prav. — Strahonji občine sta pa: uradnik Hribar, kot obč. svetovalec, in neki Zupanec, obč. pisatelj, — oba zagrizena nemčurja in liberalca — in zdaj veste vse, le morebiti tega ne, zakaj da si občani take ljudi kakor je Hribar, v obč. zastop volijo.

(*„Vera ni v nevarnosti.“*) „Mi (liberalci) smo prepričani“, tako piše „tagespošta“ v št. 265., „da ne bodo napadi na svétne postave od strani duhovništva nehali, dokler ne postane papež samo rimski škof.“ — „Tagesp.“ tedaj misli: postave že imamo, treba je le papeža, t. j. primat svete cerkve odstraniti, in potem bo že šlo! — Prašamo zdaj slov. liberalce, ali še zares mislijo, da vera ni v nevarnosti? Ali tacim ljudem morda ni znano, da je primat star veronauk svete kat. cerkve? —

(*Le katekizma ne!*) V Kozjanskem okraji se je letos 800 bukvic ubožnim šolarjem razdelilo, med vsemi pa ni bilo ne enega katekizma! To je zares čudno; kajti šolske bukve se tiskajo ob stroških šolskega fonda, ki je napravljen iz pogrbljenega cerkvenega premoženja; in šolska postava se bahá s paragrafom: da je namen ljudske šole, mladež v „uravnem-verskem“ duhu vzre-jati (sittlich-religiöse Erziehung). Kdor pa hoče ta namen, se ne sme tako katekizma bati, kakor šolski očetje, ki so teh 800 bukev odbirali.

(Spremembe v Lavantinski škofiji.) Artička fara je podeljena č. g. Luku Zevšek, župniku pri sv. Hemi, ki jo nastopi 1. adv. nedeljo. — Umrl je č. g. Jož. Pirkmajer, župnik v š. Lenartu v Zabukovji, 13. t. m. za osepnice v 64. letu svoje starosti. — Iz „Danice“ še pozvedamo naslednje: Č. g. novomešnik Juri Cobelj je postavljen za 2. kaplana v Slivnico pri Marib.; kuracija sv. Florijana v Doliču je v faro povzdignjena.

Z a h v a l a.

Podpisana se spodobno zahvalujeta p. n. občinstvu, ki se je pogreba č. g. dra. Klemenčiča, v tako obilnem številu udeležilo.

Ljutomer 15. listop. 1873.

Fr. Ozmeč, farni oskrbnik.
Ant. Merčnik, kaplan.

Najnovejši kurzi na Dunaju.

	fl.	kr.
Zedinjeni drž. dolg (100 gl.) 4 gl. 20 kr. %	68	60
Upne (kreditne) srečke po 100 gl. prvotne vrednosti, brez obresti, pa s 4kratnim srečkanjem	167	50
Ažijo srebra	108	50
„ zlatá	5	40

Tržna cena pretekli teden	V Mari- boru		V Ptuju		V Celju		V Varaž- dinu	
	fl.	k.	fl.	k.	fl.	kr.	fl.	kr.
Pšenice vagan	7	60	6	50	7	50	6	80
Rži	5	40	5	—	5	—	4	80
Ječmena	—	—	4	30	4	50	3	65
Ovsa	2	—	2	15	2	30	—	—
Turšice (koruze) vagan	4	60	4	30	4	—	3	95
Ajde	4	20	3	25	4	—	3	—
Prosa	—	—	4	50	4	—	—	—
Krompirja	1	90	1	60	2	20	1	40
Sena cent	—	—	2	—	1	—	1	20
Slame (v šopkih)	—	—	1	70	—	80	—	—
„ za steljo	—	—	1	15	—	60	—	95
Govedine funt	—	30	—	32	—	32	—	22
Teletine	—	34	—	34	—	32	—	24
Svinjetine	—	33	—	32	—	32	—	32
Slanine	—	35	—	36	—	36	—	40

Loterijske številke:

V Građci 15. novemb. 1873: 67 76 37 8 33.

Prihodnje srečkanje: 29. novembra.

Vinska dražba.

Dne 3. decembra, na dan sv. Frančiška se bode

v **Frajhamu**

ob 10. uri predpoldne

blizo 8 štertinjakov

letošnjega bukovskega in črešnovskega cerkvenega vina po dražbi prodajalo.

Cerkveno predstojništvo v Frajhamu.

Dražba cerkvenega vina.

25. novembra, na den sv. Katarine, se bode v **Lembahu** ob 10. uri predpoldne

blizo 17 štertinjakov

letošnjega cerkvenega vina s posodo vred po dražbi prodavalo.

1—1 Cerkveno predstojništvo v Lembahu.

1—3 **Mladenič,**

ki zna slovenski in nemški, se takoj sprejme za učenca v špecerijski prodajalnici.

Mesto se pozve v **Narodni tiskarni** v Mariboru.

*
„Pri zvezdi.“

Celó nove, prav lične **Brnske tkanine** za môžko obleko: **tifel, sukno, tosking, peruvien, ogrinjala;** tkanine za žensko obleko na poljubno izbiro: **barhent, pravo in pavaljnato platno** priporoča po najnižji ceni

prodajalnica rokodelnega blaga

„Pri zvezdi“

v Mariboru sredi gospôskih ulic šte. 146, poleg medičarja g. Gerta.

Vnenja naročila se bodo pošteno in urno izvrševala, in kdor želi česar na ogled, se mu pošlje brezplačno.

Zagotavlja, da se bo vsakemu pošteno in cenó postreglo, prosi posebno slovenske kupce, da k njemu po blago prihajajo,

s spoštovanjem podpisani

3—3

Jože Brglez.

„Vinska dražba.“

V ponedeljek 24. novembra ob 9. uri predpoldne se bo v **Jarenini 14 štertinov** cerkvenega vina brez posode dražbeno prodajalo.

2—2

Cerkveno predstojništvo.